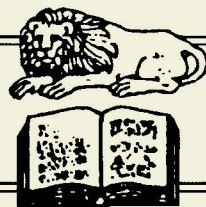

Jeromos füzetek

19. szám

Húsvét '95

Szent Jeromos Bibliatársulat

« « « Budapest, 1995 » » »

Tartalomjegyzék

Húsvét [Vágvölgyi Éva rajza]	címlap
Biblikus apostolkodás (Alberto Ablondi püspök)	1
Csendes percek	2
Szentírásmagyarázat az Egyházban (Pápai Bibl. Bizottság)	5
Kapu [vers]	12
Biblikus elmélkedések (Thorday Attila)	13
<i>Melléklet: Élő Ige Bibliaiskola, 9. óra</i>	[65-72]
Módszer: Imaginatív elmélkedés (Vágvölgyi Éva)	17
Ötödik evangélium (Baltházár Zsolt)	20
Innen-onnan (Rajkai István, Székely István)	21
Olvasóink kérdezik (Gaál Endre)	27
Társulatunk életéből	29
Könyvajánlat: újdonságok	borító

J e r o m o s f ü z e t e k
Biblikus-lelkipásztori, gyakorlati folyóirat
lelkipásztorok, hitoktatók, bibliaapostolok számára
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6

Nyitva: hétfő-csütörtök 9-17 * ☎ 132-22-60

A szerkesztőbizottság tagjai: Rajkai István, Székely István,
Tarjányi Béla, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Grafikák: Vágvölgyi Éva

Nyomda: Corvinus

Biblikus apostolkodás

A biblikus apostolkodás (vagy – a latin nyelvek szóhasználatában – biblikus pasztoráció) kell, hogy közvetítse Isten olvasott szavának az ízét, hogy táplálja a hívők s így az Egyház hitét, növelje az Egyház küldetéstudatát és tanítson meg felismernünk világunkban Isten jeleit...

Bibliaolvasásunk nem lehet független attól, amit ma átélünk. Azt mondhatjuk, hogy a bibliai írók tanúságtételét befogadva tudjuk azt a saját tanúságunk mellé állítani, s ebből a szembeállításból fényesség gyullad mai életünk számára. Isten ma is szól hozzánk, és a Biblia különleges eszköz arra, hogy észrevétesse velünk ezt a mai időnkhez intézett szót. Megállapíthatjuk, hogy a biblikus pasztoráció nem csupán bibliakörök szervezéséből áll. Lényege annak a szónak a keresése, amit Isten folyamatosan üzen nekünk, s amit a Biblia hittel való olvasásával feltárhatunk. Ezt nem lehet rögtönözni: a biblikus pasztoráció célja, hogy a híveket segítse ebben a keresésben...

Nincs „önmagában való” bibliaolvasás, amely figyelmen kívül hagyhatná az emberek életkörülményeit. Latinamerika nyomorgyedeinek lakói nem képesek úgy olvasni a Bibliát, hogy saját szegénységükről és nyomorukról megfeledkezzenek. Szabadulásuk reményéből kiindulva tudják megérteni a Biblia szabadító üzenetét. Az élet tehát szorosan kapcsolt részévé válik a bibliaolvasásnak. Nem hajlunk-e Európa „öreg” országaiban túlságosan is arra, hogy ezt a szempontot elfelejtsük és a Bibliából csupán „rég” vagy „lelki” olvasmányt csináljunk, amely nem kapcsolódik szorosan mai életünkhöz?

A. Ablondi livornói püspök,
a Katolikus Bibliaszövetség elnöke

Húsvét

Bűnbeeséskor az ember Istent
Magától egészen a felhőkig lökte,
S mikor látta, hogy
Ott jó messze, fent van,
A szívét elzárta előle.
Elindult a maga útján,
A maga kedve szerint.
Istennek pedig
Fejét lehorgasztva azt mondta:
Kimondhatatlanul hatalmas vagy,
Megnevezhetetlenül fenséges vagy,
Halálnak halálával lakol,
Aki megérint téged.

Oltárt épített Istennek,
Áldozatot mutatott be neki,
És szívét gondosan
Zárva tartotta előle.

Aztán megjelent egy férfi
És beszélni kezdett.
Ő kimondta a Kimondhatatlant,
Ő megnevezte a Megnevezhetetlent,
Ő megérintette a Megközelíthetetlent,
Mégsem halt meg, mégis él!
Lakoljon halálnak halálával,
Majd mi megöljük, mert
Kimondta, megnevezte, megérintette,
A szívét kinyitotta,
A játékot elrontotta,
Lakoljon halálnak halálával!

Megölték, de azt is elrontotta,
Mert a szabályt megszegve
Harmadnapra feltámadt.

Azóta Isten maga jár köztünk
És a szíveket nyitogatja,
De mi nem akarjuk
Kinyitni az ajtót.
Magunkat keressük,
Magunkat akarjuk,
Hát megöljük őt újra,
Keresztre feszítjük.

De hiába minden,
Mert ő feltámad,
A szeretet kiolthatatlan
Tüze lobog közöttünk,
Tárjuk ki hát végre
Neki a szívünket.

Hawa

A Győztes

Hiszünk feltámadásában! Valóban? Akkor higgyük azt, amit ez magába foglal:

Ő az Élő. Ő a bűn és a halál legyőzője. Nem azért ment a mennybe, hogy kilépjen a világtörténelemből, mintha soha sem lett volna benne. A mennybe azután ment fel, hogy leszállt a bűn, a halál és az elveszett világ legalsó mélységébe, és élve kijött ebből a mindent elnyelő örvényből. Sőt éppen ott, a végső elvesztettségben, ahonnan minden bűn fakad, és az összes könnypatak ered, minden gyűlölet és önzés forráshelyén lett Győztes. Nem úgy győzött, hogy eltaszította magától ezt a világot és kiszabadult belőle, hanem úgy, hogy önmagáról megfedkezve beléje hatolt, a legközepéig, amely egész végzetének forrása, s ezt elfoglalta és mindörökre magábaolvasztotta. Így Ő már átváltoztatta a világot. Úgy győzte le, hogy átváltoztatta. Úgy, hogy Ő lett a Világ Szíve, végleges megvalósulása, legtitikosabb és legbensőbb ereje. Ezért feltámadásával nem távozott

el tőlünk. Igazából csak ezzel jött közénk, hogy mindennap velünk maradjon. Alakját többé nem látjuk. Rövid felvillanásként csak azt akarta megmutatni nekünk, hogy most örökre velünk van. Nem itt és most „fizikai testben”, hanem a Lélekben, vagyis mindenütt és a világ végéig. Köztünk van isteni lelkével, aki a világ titkos Lelkévé lett, Krisztus halála és feltámadása óta elválaszthatatlanul hozzánkötve, azt soha többé el nem hagyva, mert Ő elválhatatlanul hozzánkötődött a világnak ahhoz a darabjához, amelyet mi Krisztus megdicsőült emberségének nevezünk, amely a halál és a feltámadás révén „nyitottá” vált az egész világ felé.

Karl Rahner

Mit mond *a keresztről* szóló beszéd, amelyet Szent Márk említ evangéliumában (8,27-33), és amelyet Jézus olyan fontosnak tart, hogy a legcsekélyebb mértékben sem engedi enyhíteni, még az anynyira szeretett Péter kedvéért sem, hogy neki szívességet tegyen?

Ez a beszéd a mi jólétünkről, örömünkről szól. Jézus a javunkat akarja, és Isten mindent megtesz, hogy boldogok legyünk. A keresztről mondott beszédet tehát nem úgy kell felfognunk, hogy az egyszerűen a kivégzést, a lemondást, a sikertelenséget, mint olyant, a vereséget, a csődöt, mint a veszteség misztikáját akarja előtérbe állítani, hanem hogy Isten irántunk való szeretetéből indul ki, abból a tényből, hogy Isten az élet útját szánja nekünk és javaival el akar tölteni bennünket. Az élet útját azonban a halál útja veszélyezteti, a bűn útja, a testvérgyilkos Káiné, a bábéli torony építőié, az az út, amely elválasztja az embert Istentől és embertársaitól. A halál útja a társadalom szétrombolásához vezet, az ember kollektív versengéséhez és pusztulásához, amint azt számunkra a Teremtés könyvének első fejezetei bemutatják.

Az élet útja, Jézus útja, ellentétben áll a bűn, az éhínség, az igazságtalanság, a társadalmi és politikai halál pusztító útjaival. Ez az út a hit, a megtérés, a keresztség útjává lesz. Behunyt szemmel átadjuk magunkat Jézusnak, és rábizzuk magunkat üdvözítő tervére. Hisszük, hogy azért halt meg, mert az embert a végsőkig szereti, és mert Isten irántunk való üdvözítő szeretete megrendíthetetlen. Jézusra bizzuk magunkat, aki azt akarja, hogy a közelében legyünk, aki képessé tesz bennünket, hogy vele járjuk az utat, és egy kissé részt ad nekünk keresztjéből, amely valójában az életre vezető út. Carlo Maria Martini

Pápai Biblikus Bizottság

SZENTÍRÁSMAGYARÁZAT AZ EGYHÁZBAN

(Folytatjuk a dokumentum szövegének közlését Székely István fordításában.)

**I. A magyarázat során alkalmazott módszerek
és megközelítési irányok**

A) Történeti-kritikai módszer

A történeti-kritikai módszer feltétlenül szükséges akkor, amikor régi szövegek jelentését tudományosan kutatjuk. Mivel a Szentírás – mint „Isten szava emberi nyelven” – összes részletében és forrásaiban emberi szerzők írása, azért igazi megértése nem csak megengedi, hanem egyenesen megköveteli ennek a módszernek alkalmazását.

1) A módszer történetéről

A módszer mai állapotának helyes értékeléséhez röviden át kell tekintenünk történetét. Az értelmezés e fajtájának bizonyos elemei igen régiek. Ezeket az ókorban a klasszikus irodalom görög magyarázói alkalmazták, majd később, az egyházatyák korában például Origenész, Szt. Jeromos és Szt. Ágoston. Náluk még alig beszélhetünk kidolgozott módszerről. Annak korszerű formái később fejlődtek ki, főként a reneszánsz humanistái s azoknak a *forrásokhoz való visszatérése* (recursus ad fontes) óta. Az Újszövetség *szövegkritikája* azonban tudományként csak 1800 tájától alakult ki, miután szakítottak a *készenkapott szöveg* (textus receptus) fogalmával; ugyanakkor az *irodalmi kritika* már a 17. században létezett. Ebben úttörő munkát végzett Richard Simon, amikor a Pentateuchusban található kettőzésekre, tartalmi eltérésekre és stílusbeli különbségekre irányította a figyelmet; megállapításai ellene mondanak annak az elképzelésnek, hogy a műnek egyetlen szerzője van Mózes szemé-

lyében. A 18. században Jean Astone még megelégedett az-
zal a magyarázattal, hogy
Mózes egyszerűen több for-
rást (főként két fő forrásmű-
vet) használt a Teremtés
könyvének megírásához. A
kritika azonban a későbbiek-
ben egyre határozottabban vi-
tatta, hogy maga Mózes a
Pentateuchus szerzője. Az
irodalmi kritika sokáig csak
arra törekedett, hogy a szöve-
gekben szétválassza egymás-
tól a különböző forrásokat
(dokumentumokat). Így az-
után a 19. században kiala-
kult a „dokumentumok” el-
mélete, amely igyekszik figye-
lembe venni a Pentateuchus

szerkesztését. Eszerint négy, részben párhuzamos tartalmú,
különböző korból származó dokumentumot olvasztottak ösz-
sze: a Jahvistát (J), az Elohistát (E), a Deuteronomistát(D) és
a Papi Kódexet (P). Ezt a legutóbbit vette alapul a szerkesztő
a mű végső összeállításakor. Hasonló módon a „két forrás”
elméletére hivatkozva igyekeztek megmagyarázni a három
szinoptikus evangélium megegyezéseit és eltéréseit; a feltéte-
lezés szerint Máté és Lukács evangéliuma két fő forrás fel-
használásával született: egyrészt Márk evangéliumából,
másrészt Jézus mondásainak gyűjteményéből (Q [Quelle]). A
tudományos egzegézisben mindkét elméletet lényegében még
ma is fenntartják, bár vitatják is.

Az irodalmi kritika, amikor a Biblia szövegeinek keletke-
zési időrendjét akarta meghatározni, arra szorítkozott, hogy
a különböző források szerint szétválassza és feldarabolja a
szövegeket. Nem fordított elég figyelmet a szentírási szöveg
végső alakjára. Az üzenet, amit a szöveg ebben a mai formá-

jában kifejez, nem volt fontos a számára (kevésbé figyelt a szerkesztők művére). Ennek alapján a történeti-kritikai módszer bomlasztónak és romboló hatásúnak tűnhetett, annál inkább, mivel egyes egezeták – az akkori felfogásban művelt vallástörténet vagy filozófiai nézetek befolyása alatt – negatív véleményt nyilvánítottak a Bibliáról.

A módszert Hermann Gunkel mentette ki a szűken értelmezett irodalmi kritika gettójából. Bár továbbra is gyűjteményes műveknek tekintette a Pentateuchus könyveit, mégis különös figyelmet szentelt a különböző szakaszok sajátosságainak. Arra törekedett, hogy megállapítsa minden egyes egység műfaját (pl. „legenda” vagy „himnusz”), valamint keletkezésének élethelyzetét („Sitz im Leben”; pl. igazságszolgáltatás, liturgia stb). Az irodalmi műfajoknak ehhez a kutatásához kapcsolódik „a formák kritikai kutatása”, a „formatörténet”, amelyet Martin Dibelius és Rudolf Bultmann alkalmazott először a szinoptikusok egezésében. Az utóbbi a formatörténeti vizsgálatot egy olyan bibliai hermeneutikával kötötte össze, amelyet Martin Heidegger egzisztencialista filozófiája ihletett. Ennek az lett a következménye, hogy a formatörténetet sokan komoly fenntartással fogadták. Mégis voltaképpen ez a módszer vezetett ahhoz az eredményhez, hogy világossá vált, hogyan jött létre az újszövetségi hagyomány a keresztény közösségekben és miként nyerte el formáját az ősegyháztól; hogy az hogyan jutott el Jézus saját igehirdetésétől a Jézusról mint Krisztusról szóló igehirdetésig. A formatörténethez társult a szerkesztéstörténet, azaz a szerkesztés kritikai vizsgálata. Ez igyekezett kiemelni minden evangélista saját hozzáadását és azt a teológiai célt, amelyet szerkesztői munkájában követett. E legutóbbi módszer alkalmazásával teljesebbé vált a történeti-kritikai módszer különböző fázisainak sora: a szövegkritikát követi az irodalmi kritika, amely részekre vágja a szöveget (forráskutatás), majd a formák kritikai kutatása, végül pedig a szerkesztés elemzése, amely a szöveg egészére figyel. Így érthetőbbé válik a Biblia szerzőinek és szerkesztőinek szándéka, s ezáltal az az üzenet is, amelyet az első befogadókkal

közölni akartak. Ennek révén a történeti-kritikai módszer kiemelkedő szerepet kapott.

2. / Alapelvek

A történeti-kritikai módszer *klasszikus* formájában az alábbi alapelveket követi:

Történeti módszerről van szó; nem csak azért, mert régi szövegekkel dolgozik – esetünkben a Biblia szövegeivel – és azok történelmi jelentőségét kutatja, hanem azért is, sőt főleg azért, mert tisztázni akarja a bibliai szövegek keletkezésének történeti folyamatát. Ez a diakron (több időszakot átfogó) folyamat gyakran bonyolult és sokáig tart. A szövegek – létrejöttük különböző fázisaiban – a hallgatók vagy olvasók különféle csoportjaihoz szóltak, más-más helyen, korban és helyzetben.

A módszer *kritikai*, mivel teljes egészében (a szövegkritikától a kritikai szerkesztés-kutatásig) tudományos, a lehetőség szerint objektív kritériumok szerint jár el, hogy így lehetővé tegye a modern olvasó számára azoknak a bibliai szövegeknek tartalmi megközelítését, amelyek értelmét gyakran nehéz megragadni.

Elemző módszerként annak rendje és módja szerint ugyanúgy kutatja a Biblia szövegét, mint minden más ókori szöveget. Úgy kutatja, mint az emberi nyelv termékét. Ezáltal azonban az isteni kinyilatkoztatás tartalmának jobb megértésére segíti az egzegétát, főleg a kritikai szerkesztéstörténet révén.

3. / A módszer leírása

A történeti-kritikai módszer mai fejlettségében a következő lépéseket foglalja magába:

A tudományos kutató munka első fázisa a szövegkritika, ami már hosszú ideje gyakorlattá vált. Azáltal, hogy alapul veszi a legrégebbi és legjobb kéziratok bizonyító erejét, valamint a papíruszok ismeretét, a régi fordításokat és a patrisztikát, próbál összeállítani – bizonyos szabályok szerint – egy

olyan Biblia-szöveget, amely a lehető legjobban megközelíti az eredetét.

A szöveget ez után nyelvi (morfológiai és szintaktikai)¹ és jelentésbeli (szemantikai) elemzésnek vetik alá, felhasználva a történeti-filológiai kutatások eredményeit. Ezt követően az irodalmi kritika azon fáradozik, hogy meghatározza a kisebb vagy nagyobb szövegegységek elejét és végét, s ellenőrizze a szöveg belső összetartozását. Bizonyos szövegek összetett jellege felismerhető a kettőzésekből, az összeegyeztethetetlen ellentétekből és más jelekből; ezeket ilyenkor kis egységekre bontják, hogy kiderítsék különböző forrásokhoz való tartozásuk lehetőségét. A „műfajkritika” igyekszik megállapítani az irodalmi műfajokat, azok keletkezési körülményeit, sajátosságait és fejlődését. A hagyománykritika elhelyezi a szövegeket a hagyomány-áramlatokban, amelyek történelmi fejlődését pontosabban is meg akarja ismerni. Végül a szerkesztéskritika azokat a változásokat vizsgálja, amelyeken a szövegek a végső alakítás során átmentek; elemzi a végleges szöveget, különbséget téve a szövegek között mindenkor irányultságuk szerint. Míg az előző lépések a szöveget keletkezésében, annak időbeli rétegeit áttekintve (diakron perspektívában) magyarázták, addig ez az utolsó lépés az eredményt tartja szemé előtt (szinkron vizsgálat): magát a szöveget fejtegeti, felhasználva különböző elemeinek egymásközi kölcsönös vonatkozásait, s azt annak az üzenetnek a szempontjából szemléli, amit a szerző kortársaival közölni akar. Így figyelembe vehető a szöveg pragmatikus szerepe (gyakorlati célja) is.

Ha a vizsgált szövegek valamely történelmi irodalmi műfajhoz tartoznak vagy történelmi eseményekkel vannak kapcsolatban, akkor az irodalmi kritikát történelmi kritika egészíti ki, hogy megállapítsák a szöveg mai értelemben vett történelmi jelentőségét.

Így derül fény a bibliai kinyilatkoztatás konkrét fejlődésének különböző lépéseire.

¹ Alaktani és mondattani, A ford.

4./ Értékelés

Milyen értékkel bír a történelmi-kritikai módszer, főként a jelenlegi fejlettségi állapotában?

Ha ezt a módszert tárgyilagosan alkalmazzák, akkor semmilyen előfeltevést (*apriori*-t) nem tartalmaz. Ha az alkalmazás mégis ilyen előfeltevések alapján történik, akkor ez nem a módszerből ered, hanem értelmezési rangsorolásból, hermeneutikai opciókból, amelyek irányítják a magyarázatot és tendenciózusak lehetnek.

A módszer kezdetben a forráskritika és a vallástörténet felé irányult; később azonban kiderült, hogy új utat nyitott meg a Bibliához, amikor kimutatta, hogy az olyan írások gyűjteménye, amelyek többnyire, főleg az Ószövetség esetében, nem egyetlen szerzőtől származnak, hanem hosszú előéletük van. Ez pedig kibogozhatatlanul összefonódott Izrael vagy az ősegyház történetével. Korábban a zsidó és a keresztény bibliamagyarázat önmaga számára is kevésbé tisztázta azokat a konkrét történelmi adottságokat, amelyek között Isten szava gyökeret vert. Ismeretük sommás és homályos volt. A hagyományos egzegézisnek egy olyan tudományos módszerrel való szembekerülése, amely kezdetben tudatosan eltekintett a hittől, sőt néha ellenkezett vele, biztosan fájdalmas folyamat volt. Később azonban üdvösnek bizonyult: miután a módszer véglegesen megszabadult hozzátapadt előítéleteitől, a Szentírás igazságának pontosabb megértésére vezetett (ld. *Dei Verbum*, 12). A *Divino Afflante Spiritu* szerint a Szentírás irodalmi értelmének kutatása az egzegézis lényeges feladatát képezi. E feladat betöltéséhez szükséges, hogy meghatározzák a szövegek irodalmi műfaját (ld. *Enchiridion Biblicum*, 560). Ehhez nélkülözhetetlen a történeti-kritikai módszer segítsége.

Igaz, hogy a történeti-kritikai módszer alkalmazásának határai is vannak, mivel arra korlátozódik, hogy a bibliai szöveg értelmét keletkezésének történelmi adottságai között vizsgálja, és nem érdeklődik olyan további értelmezési lehetőségek iránt, amelyek a bibliai kinyilatkoztatás és egyház-

történet későbbi korszakai számára nyíltak meg. A módszer mégis igen értékesen járult hozzá az egzegézis és a biblikus teológia munkájához.

Már régen elálltak a módszernek valamilyen filozófiai rendszerrel való összevegyítésétől. Legújabbban egy egzegé-

tikai irányzat eltérítette a módszert a szöveg formájának hangsúlyozásával (a tartalom vizsgálatának rovására). De ezt korrigálta egy finomított szemantika (a szavak, a mondatok, a szöveg jelentésének tudományos vizsgálata) és a szövegek pragmatikus vonatkozásának kutatása.

Ami a szövegek szinkron elemzésének a módszerhez való hozzákapcsolását illeti, el kell ismernünk, hogy jogos vállalkozásról van szó. Hiszen a szöveg a végső formájában és nem valamilyen korábbi változatában fejezi ki Isten szavát. Mégis változatlanul szükség van az időbeli kialakulás felderítésére (a diakron rekonstrukcióra), hogy érzékeljük a Szentírásban rejlő történelmi dinamizmust és feltárjuk sokszínű gazdagságát: így például a Szövetség Könyve (Kiv 21-23) az izraelita közösség más politikai, szociális és vallási helyzetét tükrözi, mint a többi törvénygyűjtemények a Második Törvénykönyvben (MTörv 12-26) és a Leviták könyvében (a Szentség Törvénye, Lev 17-26). A régi történeti-kritikai egzegézisnek felröghatnánk történelmi irányulását, de ugyanúgy nem szabad az ellenkező szélsőség hibájába esnünk, vagyis egy kizárólag szinkron egzegézist követnünk, amely nem vesz tudomást a történelemtől.

Így a történeti-kritikai módszer célja, hogy túlnyomórészt diakron módon azt az értelmet hangsúlyozza, amelyet a szerzők és a szerkesztők ki akartak fejezni. Ily módon más módszerekkel és megközelítési irányokkal együtt megnyitja az utat a modern olvasó számára a bibliai szövegeknek – mai alakjukban való – megértéséhez.

(Folytatjuk)

Nagy a kicsit eltiporja,
Hatalmas az alázatoson,
Erős a gyengén,
Erőszak a szelídségen,
Gyűlölet a szereteten
Győzelmet arat mindig,
Ez a világ rendje.
S mégis, a dolog
Visszájára fordul:

Vereségében a kicsi
Nagyobbá válik.
Mint a nagy,
Alázatos hatalmasabbá,
Mint a hatalmas,
Gyenge erősebbé,
Mint az erős,
Szelídség fölébe
Kerekedik az erőszaknak,
Szeretet a gyűlöletnek,
Halott győzedelmeskedik élőn,

Mert Jézus feltámadt,
S vele mindannyian,
Kiket látszólag eltiportak,
Legyőztek és megöltek.
A vereség és halál
Csak kapu lett
Az új élet,
A feltámadás felé.

Hava

Thorday Attila

Biblikus elmélkedések

1. Az útrakelés

Ajánlott olvasmányok: Ter 11-12; 22; 28; Róm 4; Gal 3; Zsid 11

Az Úr így szólt Ábrámhoz: „Vonulj ki földedről, rokonságod köréből és atyád házából arra a földre, amelyet majd mutatok neked. Nagy néppé teszek. Megáldalak és nagygyá teszem nevedet, s te magad is áldás leszel. Megáldom azokat, akik áldanak téged, de akik átkoznak téged, azokat én is megátkozom. Általad nyer áldást a föld minden nemzetsége.” Ábrám tehát elköltözött, ahogy az Úr megparancsolta neki... (Ter 12,1-4a)

A fenti egyszerű szavak a Biblia első könyvében fordulópontot jelentenek. Egy napon egy embernek olyan találkozásban van része, amely átalakítja hátralévő napjait és az emberiség történetét. Az Isten, aki Ábrahámhoz szól, nem kötődik kizárólagosan egyetlen helyhez sem. Ezért lehetnek olyan tervei választottjával, amelyek túlmutatnak a jelen körülményeken. Ez a Zarándok-Isten belép Ábrahám életébe: meghívja, hogy keljen útra.

Mindezt nem paranccsal éri el, hanem olyan ígéret útján, amely az egész világot felölelő dimenzióval bír.

Ábrahám meghívása rögtön a bábéli torony történetét követi (11,1-9), amely mintáját nyújtja az emberi gőgnek és önteltségnek. Ez az a viselkedés, ami az emberi nem megosztottságához és szétszórásához vezet. Ábrahám atyjának vándorlása így tehát része annak a szétszórtságnak és céltalan bolyongásnak, amely alapjaiban különbözik attól, amire Ábrahám meghívást kap. Isten arra hívja Ábrahámot, hogy elinduljon egy új föld felé, hogy aztán áldást nyerjen, és ígéretet kap arra, hogy mindig vele marad. Az új kezdetet éppen az az átmenet jelzi, amit a szétszóratottságból a valami felé való elindulás jelent: valami-

nek elhagyása által elindul egy határozott cél felé, hogy az Isten elutasítását követő átkot áldás váltsa fel. Isten sohasem nyugszik bele abba a ténybe, hogy teremtménye tehetetlenül bukdowncsol. A világba lép, hogy kijelölje az ösvényt, kóborló és céljavesztett lábaink előtt.

A fejezet vége már úgy mutatja Ábrahámot, mint aki teljesen az Urra hagyatkozik; teljes valójával az isteni ígéletben mer gyökeret verni, bizalmát abba veti, aki egyedül képes őt betölteni (vö. Róm 4,20-21). A Másikra való tökéletes ráhagyatkozás egzisztenciális tette egyfajta előzetes meghatározása annak a szónak, amit azután a Biblia „hit” szóval jelöl. Hinni, vagy más szavakkal „Istennel járni” (Ter 5,24; 6,9; 48,15).

Nyomat sem látjuk itt a „hit” és „tevékenység” afféle szembeállításának, ami a nyugati kereszténységet oly alaposan próbára tette. Ábrahám hite bizonyosan egy olyan, mindent átfogó bizalmi magatartás lehetett, amely életének minden konkrét lépésében jelentkezett.

Ábrahám története megtanít arra, hogy a hitből fakadó élet jelentőségét ne azokban a pillanatokban értékeljük, amelyekben éljük. Amint az emberi létezés válasznak tekinthető arra a hívásra, ami Istentől ered, úgy ez szükségképpen mozgásban van, sőt egy lépéssel előbbre tart önmagánál. Ezért el kell tudnunk fogadni azt a tényt, hogy a jelen pillanat megértése csak később, sokszor csak sokkal később lesz lehetséges. Mindent azonnal tudni akarni azt jelenti, hogy a bizalom nélkül a pusztán emberi számítások világában maradunk.

Elmélkedési pontok:

- *Ábrahám élete összefoglalja, hogy mit jelent a hit emberének lenni (vö. Gal 3,6-9).*
- *Mit üzen nekem, személy szerint, a Teremtés könyve 12,1-4a szakasza?*
- *Isten nekem szóló ígérete miként fejti ki hatását életemben?*
- *Mit jelent számomra a fölhívás: „Hagyd el...”?*
- *Hogyan élem meg zarándok életem az „úton”? Honnan merítek erőt ehhez?*

2. A sivatag útja

Ajánlott olvasmányok: Kiv 2,23; 3,20; 12,1-17; 17; 19-20; 32,1-14; MTörv 6.

Apám vándorló arám volt, lement Egyiptomba, s ott élt idegenként; kevesen követték, mégis nagy, erős és nemes néppé vált. Amikor aztán az egyiptomiak rosszul bántak velünk, sanyargattak és kemény szolgaságba vetettek minket, akkor az Úrhoz, atyáink Istenéhez kiáltottunk, s az Úr meghallgatta könyörgésünket, meglátta nyomorúságunkat, elnyomatásunkat és szorongatottságunkat. Az Úr erős kézzel és kinyújtott karral kivezetett Egyiptomból, nagy rémületet támasztva, jelek és csodák kíséretében. Erre a földre hozott és nekünk adta ezt a tejjel-mézzel folyó országot. Itt hozom annak a földnek első termését, amelyet te, az Úr, nekem adtál. (MTörv 26,5-10)

Azzal, hogy az izraeliták elindulnak Egyiptomból, helyzetük nem oldódik meg mindenestől. A szolgaság földje és az ígért földje között a sivatag kötelező útja húzódik. A biblikus hitnek ez olyan eleme, amivel a pátriárkák történeteiben még nem találkoztunk. Ábrahám nem ismerte a sivatagon átvonulás sajátos tapasztalatát, amely azóta minden Isten nyomdokait követő hívó ember tapasztalata.

Mindenekelőtt látnunk kell, hogy a sivatag az átmenet földje. Sosem jelenthet célt önmagában; Hogyan is lelhetné örömét Isten azok szenvedésében, akiket megszabadított? Ellenkezőleg, amint az Írásból megtudjuk, Isten azért választotta ezt az utat népe számára, mert meglepő módon eközben tudja legkönnyebben és legközvetlenebbül föltánni önmagát.

A sivatag választása így Isten szeretetének jele. Az átvonulás földje pedig az a hely lesz, ami a legjobban kifejezi az úton levő ember mibenlétét. A sivatag – éppen zordsága miatt – az emberi törekénység tapasztalatát kínálja.

A választott nép számára a sivatag a szolidaritás iskoláját is jelenti. Egyiptomi szenvedése és sivatagi tapasztalata óta Izrael

népe nagyobb megértést tanúsít a társadalom minden áldozata iránt, ami törvénykezésében is visszatükröződik. Ettől fogva az idegent is védelem illeti: „A veletek lakó idegen olyan legyen számotokra, mint a közületek való, és szeresd úgy, mint saját magadat, hiszen ti is idegenek voltatok Egyiptom földjén” (Lev 19,34).

A törékenység tudatára való rádöbbenés teszi lehetővé a sivatag biblikus értelemben való megélését: A sivatag különös-képpen is a megpróbáltatás helye. A Biblia számára a megpróbáltatás alapvetően olyan esemény, amely föltárja, hogy mi húzódik meg az emberi szív legmélyén. Akadályok közepette, azok legyőzése érdekében cselekedni kell, így mindaz, ami rejtve volt, a felszínre jön és láthatóvá lesz. A Szentírás itt pontosan az Istenbe vetett bizalmunkra kérdez rá: Mennyire vagyunk képesek Isten útját követni akkor is, ha elveszettnek hisszük magunkat? Ha nem mennénk át a megpróbáltatás kohóján, nem tudnánk egyértelműen válaszolni a fenti kérdésre, s mindig megmaradnánk a kételkedés homályában. Ebben az értelemben a megpróbáltatás éppen az ellentmondás jele által felidézi alapvető hivatásunkat: mindent magunk mögött hagyni, hogy az Úrhoz csatlakozzunk és elinduljunk az ígéret földje felé. Alkalmat kínál, hogy ismét kimondjuk Istennek szóló ígenünket, annak teljes csupaszságában, minden vigasztaló képzelődés nélkül. Értésünkre adja – gyakran könnyek és sóhajtozás közepette –, hogy továbbra is az ígéretek útján járó zarándokok vagyunk.

Elmélkedési pontok:

- *A lelki szárazságnak, sivatagnak milyen tapasztalatát élted már meg életed folyamán?*
- *Milyen módon volt jelen ez a két dimenzió?*
- *A Kiv 17,1-7 elbeszélése a próbatételről hogyan világítja meg az én személyes lelki utamat?*
- *Mit mondhatnánk e szentírási szakasz fényében Krisztus pusztai megkísértéséről (Lk 4,1-13)?*

*Élő Ige***BIBLIAISKOLA****Szent Jeromos Bibliatársulat****JÉZUS HALÁLA
MINT TÖRTÉNELMI ESEMÉNY****A) Alap gondolat**

Az evangéliumok nem egyszerűen életrajzi vagy történelmi beszámolók Jézus szenvedéséről és haláláról, hanem értelmezik is a történeteket. Tehát elsősorban nem a pusztá tényeket akarják közölni, ahogy azok végbementek, hanem az események teológiai értelmezését. A szenvedéstörténetek választ akarnak adni arra a kérdésre, hogy miért kellett Jézusnak meghalnia, hogyan halt meg és mit jelent halála az egész emberiség szempontjából. A szenvedéstörténetek tehát elsősorban az események értelmét keresik, de emellett figyelembe veszik a hívő közösség élethelyzetét és lelki nehézségeit is, és úgy mondják el az eseményeket, hogy Jézus életpéldája és magatartása követendő mintául szolgáljon számukra. Az evangéliumok a szenvedéstörténetet a Húsvét fényében mondják el, tehát nem csak Jézus halálának értelmét fogalmazzák meg, hanem nyomon követhetjük bennük azt a folyamatot is, ahogy a közösség Jézus halálát Húsvét után, a Húsvét fényében megértette. Fontos szerepet kap benne az, ahogy a tanítványok fokozatosan megértették Jézus művét. A legfontosabb kérdés az volt számukra, hogy hogyan lehet összhangba hozni Jézus életét és halálát: az aki, mint Jézus, Istentől és Istenben él, azt Isten nem hagyhatja így el. A Jézus halálával kapcsolatos kérdésekkel együtt felvetődtek bennük a Jézus istenségével kapcsolatos kérdések is, és ez természetesen az egész addigi istenképüket is megváltoztatta, átformálta. Maga Jézus a nyilvános működés alatt halálának értelméről nem adott nekik nyílt, konkrét magyarázatot. Amikor szenvedéséről és haláláról jövendölt a tanítványoknak, csak a bekövetkező eseményeket jelezte nekik előre, de ő maga nem értelmezte azokat (ld. Mk 8,31-32; Mk 9,30-32; Mk 10,32-34). Halála értel-

mének titkát nem fedte fel előttük, mert a benne való hitük még kicsi és gyenge volt. “Még sok mondanivalóm volna, nem vagytok azonban elég erősek hozzá. De amikor eljön ő, az igazság Lelke, elvezet titeket a teljes igazságra” (Jn 16,12-13). A megfeszített Messiás problémájára, “aki a zsidóknak botrány, a pogányoknak meg oktalanság” (1Kor 1,23), a tanítványoknak kellett a választ megtalálni a feltámadás fényében és a Szentlélek erejében.

B) Szentírási szöveg:

Szenvedéstörténet

a 4 evangéliumban:

Mt 26-27

Mk 14-15

Lk 22-23

Jn 18-19

Ének a Szenvedő Szolgáról, Iz 52,13-53,12

C) Bevezetés

1. A politikai és vallási helyzet Jézus korában

A kereszténység születésének évtizedében Palesztína középpontja, Júdea, Szamaria és Idúmea közvetlen római fennhatóság alatt áll. Nagy Heródes fiának, Arkelausznak (Kr.e. 4 – Kr.u. 6) halála óta a terület Szíria tartományhoz tartozik, és külön helytartó kormányozza. Amikor Jézus megkezdte működését, már egy éve Pilátus a helytartó. Pilátus erőskéz-politikája és a zsidó nép ellenállása folyamatosan újabb és újabb konfliktust robbant ki a megszállók és a leigázottak között (a római felségjelek bevitele Jeruzsálemben, stb.).

Jézus közvetlen szülőföldjének, Galileának ebben az időben az ötvenéves, ravasz hiú és pompaszerető Heródes Antipász az ura (Kr.e. 4 – Kr.u. 39). Apja neki szánta egész országát és a királyi címet, de csak Galileát és a Jordánon túli Péreát kapta meg a rómaiak kegyéből, valamint a tetrarcha (negyedes fejedelem) címet. Politikailag és gazdaságilag egyaránt a rómaiak kegyétől függ, és, bár területén nincsenek megszállók, a rómaiak ugyanúgy megkövetelik és behajtják az adót onnan is, mint Júdeából.

A Genezáreti tótól keletre és északra, mindössze egy magyar megyényi területen, Heródes másik fia, Heródes Fülöp a negyedes fejedelem.

2. Júdea vallási és politikai önkormányzata

A fogság óta a zsidóság közösségi életének legfőbb irányítója a főpap. Ő jelenti a vallási és nemzeti egység és azonosság biztosítékát azokban az időkben, amikor az ország a perzsák és a görögök fennhatósága alatt áll. A makkabeusi háborúk idején még tovább növekszik a főpapok tekintélye. Nagy Heródesz után alaposan elbánnik a főpapi intézménnyel. Egymás után nevezi ki és teszi le vagy fojtatja meg a főpapokat. Ezt a módszert a rómaiak is átvesszik, tehát Jézus működése idején a főpapság már nem örökletes, életfogytiglani tisztség, hanem a rómaiak kezétől függ, pénzen vásárolják meg. Így lesz főpap Annás (6-15), majd mind az öt fia, végül veje, Kaifás (16-36). A főpapok és papi családok vezetői, mivel hatalmuk és hivataluk a rómaiak kezétől függ, sokkal inkább hajlanak a megalkuvásra politikai és vallási kérdésekben. A zsidó politikai irányzatokon belül ők képezik az ún. szadduceus pártot (az elnevezés Cádoknak, Dávid papjának a nevéből származik).

A fogságtól kezdve, amikor minden elpusztult, egy biztos pont maradt a zsidó nép számára: a Biblia, a Törvény és a próféták írásai. Ez kerül a hit, a figyelem és a vallási gyakorlat középpontjába. Ettől az időszaktól kezdve fokozatosan kialakul a zsidóság körében egy bibliai értelmiségi réteg, az írástudók csoportja. Szerintük egyedül a Törvény ismerete és minél tökéletesebb megtartása mentheti meg a zsidó népet. Elkülönülnek minden olyan zsidótól, aki rendszeresen megszegi az előírásokat, innen kapják a nevüket is (perúsajím=elkülönültek).

Vallási ügyekben a zsidó nép legfelső bírói hatósága a főtanács (Szinedrium), melyben három nagy csoport volt, a főpapok, a vének és az írástudók (Mk 14, 43). A Főtanács tagjainak száma 71. Első embere a hivatalban lévő főpap, akinek legbelső munkatársi körét az előző főpapok képezik, akik megtartották címüket (így Jézus idejében pl. Annás és öt fia). A főpapok mellett még öt másik fontos papi hivatal betöltő személy tartozott a főtanács első csoportjába: a templomórság parancsnoka (ebben az időben Kaifás sógora, Jonatán), a templom felügyelője és három kincstárnoka. A Szinedrium másik csoportja a laikus zsidó arisztokrácia legbefolyásosabb embereiből állt, ők a "Vének". A harmadik csoportot az írástudók képviselői, a farizeusok alkották.

A farizeusokkal párhuzamosan, a Kr.e. 2. századtól kezdve alakult ki egy másik vallási irányzat – vagy akár szektának is nevezhetjük őket. Ők az esszénusok, akik nem csak elkülönülnek, hanem egyenesen kivonulnak a "romlott" társadalomból, és megalapítják a Törvény tökéletes közösségét. A mozgalom központja a Holt tenger partján fekvő Kumrán. Nem ismerik el sem a főpapot, sem a templomi kultuszt. Valószínű, hogy Keresztelő János és néhány tanítványa is kapcsolatban állt velük. János evangéliumának szókinccse időnként nagy hasonlóságot mutat a kumráni írások szókinccsével – talán mert János is Keresztelő János tanítványából lett Jézus tanítványává.

Másik kis csoport, a főként Galileában szerveződő zelóták (=buzgók) csoportja, akik vallási alapon fegyverrel küzdenek a római megszállók ellen.

3. A Szenvedéstörténet

Előzmények – Lázár feltámasztása nagy port ver fel az egész országban, ezért a jeruzsálemi főtanács összeül Jézus ügyében (Jn 11,47-48). A farizeusok mint vallási tévgyanúsítót, a főpapok saját hivataluk féltése miatt tartják Jézust veszedelmesnek. Kisebb huza-vona után elfogatási parancsot adnak ki ellene (Jn 11,57). Jézus átmenetileg "illegálisba" vonul (Jn 11,54).

A Húsvét előtti héten Jézus elhagyja menedékhelyét, a júdeai hegyekben fekvő Efraimot, és tanítványaival együtt Jeruzsálembe indul: *"Úton voltak Jeruzsálem felé. Jézus elől ment, a tanítványok pedig aggódva követték."* (Mk 10,32). Ekkor újra elmondja nekik mi, vár rá Jeruzsálemben (Mk 10,32-34).

Efraimból Jeruzsálembe Jerikón át viszi az út. Márk és Lukács szerint Jézus itt művelte utolsó csodáját: meggyógyított egy vakot (Mk 10,46-52). (Márknál egyébként ez az egyetlen eset, hogy valaki Messiásnak nevezi Jézust ["Dávid fia"], és ő nem parancsol rá, hogy hallgasson.)

Még egy rövid epizód Betániában (Jn 12,1-8), majd Jézus folytatja útját Jeruzsálembe. Máté részletesen elmondja a bevonulást (Mt 21,1-11). Jézus a húsvéti ünnep előtt hat nappal érkezik Jeruzsálembe (Jn 12,1). Közte és a zsidó vezetés között tovább élveződik a helyzet:

– Mindjárt első nap az ünnepélyes bevonulás, amikor Messiásként ünnepli a tömeg.

– Második nap Jézus a templom megtisztításával tovább provokálja őket.

– Jézus minden nap megjelenik a templomban és tanít, s bár elfogatási parancs van kiadva ellene, az érte lelkesedő tömeg haragjától tartva nem mernek hozzányúlni. Éjszakára pedig Jézus (csütörtök kivételével) mindig elhagyja a várost, és Betániában éjszakázik. Így nem tudják titokban elfogni.

– A végső összecsapás elkerülhetetlen. Júdás árulásának titka.

A Szenvedéstörténet végső eseményei és helyszínei:

– Csütörtök este: Jézus utolsó, békés együttléte tanítványaival az utolsó vasorán, valahol a [későbbi] Sion nevű városrészben. Jézus halálfélelme és elfogatása a Getszemáni kertben, az Olajfák hegyének lejtőjén.

– Éjjel előzetes kihallgatás Annás volt főpapnál, aki a város délnyugati részén lakik. Jézust innen Kaifás főpap házába viszik, amely szintén ebben a városrészben van. Itt 'válságtáb' gyűlik össze, és a Főtanács a késő éjszakai órákban rendkívüli ülés tart. Itt Jézust, mint istenkáromlót, halálra ítélik, de a tényleges ítélethozatalra (hogy törvényes legyen) csak hajnalban kerül sor az ún. tanácsházban (Josephus szerint a templomtér délnyugati sarkán állt).

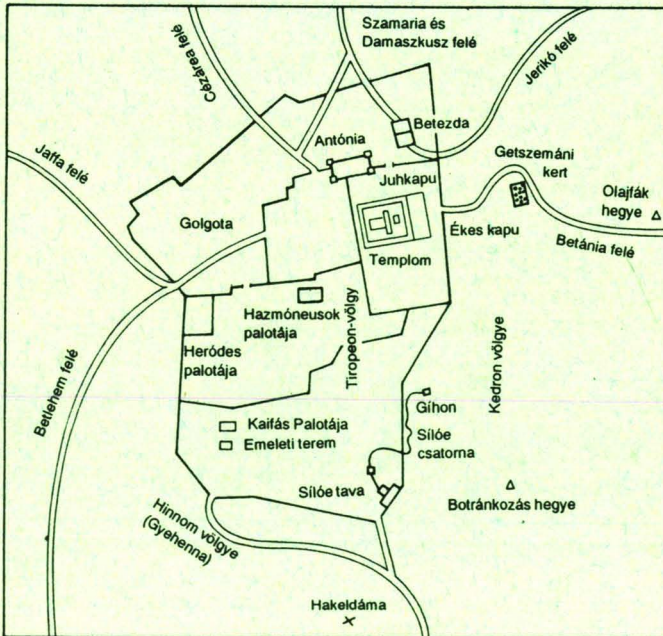
A zsidó büntetőjog szerint Jézust meg kellett volna kövezni (ld. István vértanu), majd egy fára felakasztani (MTörv 21,23), de ebben az időben a főtanácsnak nem volt pallosjoga, csak a rómaiak hajthattak végre halálos ítéletet. Ezért Jézust nem a tényleges vádakkal (hiszen a rómaiakat a vallási perpatvarok nem érdekelték), hanem mint politikai lázítót és népbűjtogatót a Praetóriumba (valószínűleg Nagy Heródes palotája a város délnyugati felén) hurcolják

és átadják Pilátusnak (Jn 19,28). Egyedül Lukácsnál szerepel, hogy az első kihallgatás után Pilátus átküldi Jézust Heródes Antipász negyedes fejedelemhez a Hazmóneus palotába (Lk 23,7-12).

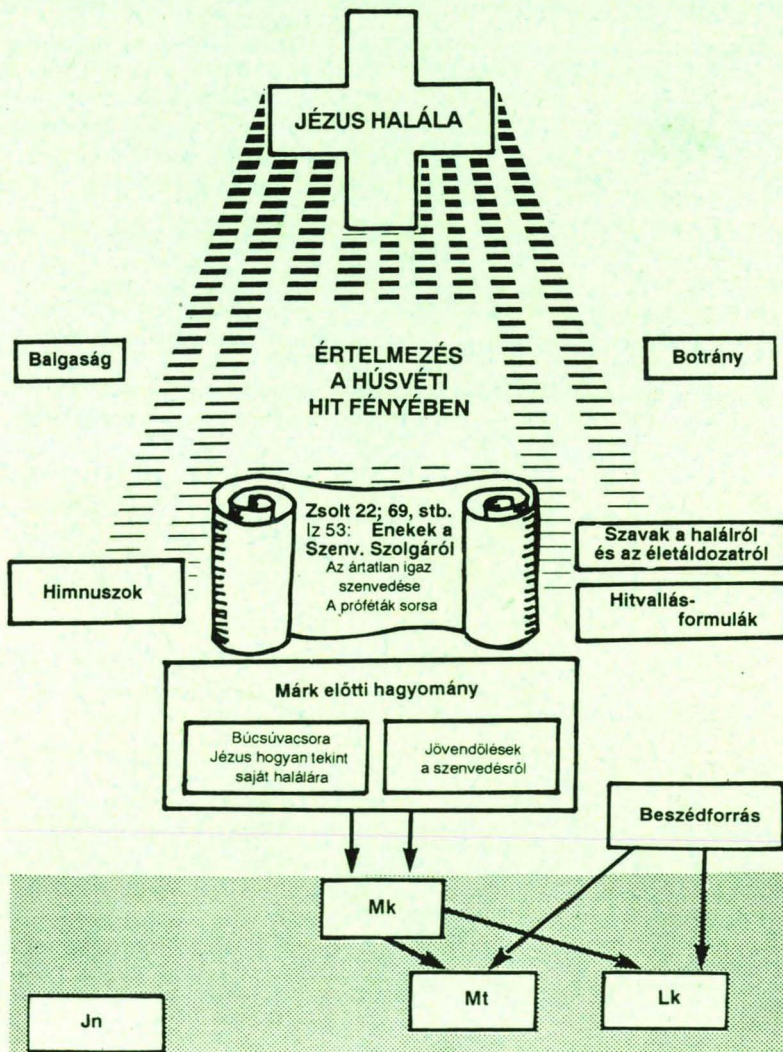
Heródestől újra visszahurcolják Pilátushoz, aki, gondolván, hogy végül a zsidók megelégszenek ennyivel, kegyetlenül megostoroztatja Jézust, majd tövisel megkoronázzák; vörös palástot adnak rá és nádszálat a kezébe. (A rómaiaknál a megostorozás azt jelentette, hogy az elítéltet meztelenül egy cölöphöz kötözték, és addig verték egy bőrszíjas ostorral (a szíjak végére ólomgolyók, tövises és csontdarabok voltak erősítve), amíg az vérbe fagyva össze nem esett). A zsidók ragaszkodnak Jézus keresztre feszítéséhez. (A keresztre feszítés perzsa kivégzési mód, tőlük vették át a rómaiak, de olyan kegyetlen, hogy római polgárt nem is volt szabad (gy kivégezni.) Az elítéltnak magának kell a kereszt vízszintes szárát a kivégzés helyére vinnie, ahol a függőleges szár már be van ásva. A félholtra vert Jézus nem bírja, háromszor elesik vele, végül egy arra járót kényszerítenek, hogy vigye helyette a Golgotára. (A Golgota a régi Jeruzsálem északkeleti peremén volt, a falakon kívül: egy kis, gömbölyű [koponya-alakú] nyúlványa a hegynek.)

Ott Jézust keresztre feszítették.

Jeruzsálem Jézus korában

4. Jézus halálának értelmezése az őskeresztény hagyományban

D) Óravázlat

Feladat	Módszer	Eszközök, időtartam
1. Énektanulás: <i>A fényes Istenarcot vér s fájdalom fedi</i>	kottából	Hozsanna imakönyv, 5 perc
2. Politikai és vallási helyzet Jézus korában, <i>ld. Bevezetés 1-2.</i>	a vezető előadása, jegyzetelés	jegyzetfüzet, ceruza 20 perc
3. A Szenvedéstörténet, <i>ld. Bevezetés 3.</i> A nagy térképen a vezető megmutatja a Szenvedéstörténet helyeit	a vezető előadása, jegyzetelés	jegyzetfüzet, ceruza, sokszorosított kis térképek, egy nagy térkép, 20 perc
4. A résztvevők megpróbálnak egyénileg írásban választ adni a következő kérdésekre (mindenki csak egyre):	egyéni írásbeli válasz, majd a válaszok összegzése egy nagy papíron, végül a vezető a diagramm alapján összefoglalja.	jegyzetfüzet, ceruza, tábla, kréta, a diagramm színes részegységei, 55 perc
a) Miért kellett Jézusnak meghalni, melyek voltak a külső okok és kiváltó tényezők? <i>Lehetséges válaszok:</i> Mk 11; 7,15; 10,4-9; 2,23-27; 3,1-6; Lk 13,10-16;		
b) Melyek voltak a mélyebb okok? <i>Lehetséges válaszok:</i>		
A politikai és a vallási érdekek fontosabbak mint egy ember élete (Jn 11,50).		
A gonoszság és a képmutatás nem tudja elviselni az igazságot.		
A bűnös ember mindig bűnbakot keres maga helyett.		
Jézus erőszaknélkülisége csakis agressziót válthatott ki ebből az erőszakkal teli világból.		

c) Mi az értelme Jézus szenvedésének és halálának?

Lehetséges válaszok: 1Kor 15,3; Mk 10,45; Róm 3,25; Iz 53,11; Zsolt 22; Lk 24,26; Fil 2,7

A végén a vezető összefoglalja a válaszokat a diagramm alapján, *ld. Bevezetés 4.*, a különböző színű, előre elkészített részegységeket magyarázat közben egyenként helyezi fel a táblára.

5. Képmeditáció: A *B) résznél látható képet* a résztvevők elé helyezzük, mindenki kikeresi az Iz 52,13-53,12-t; miközben imádságos csendben nézik a képet és a szöveget, valaki hangosan felolvassa a szentírási részt. Utána mindenki elmondja, hogy mit mondott számára a kép és a szöveg.

egyéni meditációi, sokszorosított kép utána csoportos és szöveg, 20 perc megbeszélés

6. Befejező ének

kottából

ld. 1. pont

A Szent Jeromos Bibliatársulat budapesti Központjában „Élő Ige” címmel bibliaiskola működik hitoktatók és érdeklődők részvételével. Az órákat minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig tartjuk. A kidolgozott anyagot folyamatosan közreadjuk a Jeromos füzetek állandó mellékleteként. Jelen füzetünk a kilencedik óra anyagát tartalmazza.

A sorozatot szeretettel ajánljuk füzetünk Olvasóinak figyelmébe, abban a reményben, hogy sok aktív lelkipásztor és hitoktató számára segítséget fog jelenteni.

Budapest, 1995. Húsvét.

Szeretettel: Gelley Anna, Pantó Eszter, Vágvölgyi Éva
órávezetők; Tarjányi Béla szakmai vezető

Vágvölgyi Éva

Imaginatív elmélkedés

(Modern lazító technika és a szentignáci módszer)

I. Lazító gyakorlat

Legkedveltebb lazító helyzet a hátonfekvés, de a fej- és kartámlával ellátott fotel is alkalmas. A lábaknak a talajon kell elhelyezkedniük, a hátat és a fejet kényelmesen támasszuk meg, és közben ügyeljünk arra, hogy esetleg magasabb kartámasz esetén a vállak ne emelkedjenek meg.

Közönséges szék esetén a lábak enyhén terpeszállásban helyezkednek el, néhány nyújtózkodás után felsőtestünket hagyjuk „összeesni”, a karokat helyezzük a combokra, fejünket, kezünket lazán lógassuk lefelé.

Minden lazító helyzetben fontos, hogy jól érezzük magunkat. A gyakorlat megkezdése előtt mindig válasszuk ki a számunkra kedvező lazító helyzetet.

Keresse meg a legkellemesebb helyzetet, csukja be a szemét, próbálja meg gondolatait összegyűjteni és egészen saját testére irányítani. Van ideje, hogy teljesen magára koncentráljon és magát megfigyelje. Összpontosítson egészen jobb karjára és jobb kezére. Érezze meg, hol érintkezik jobb keze és jobb karja a combjával, és milyen súllyal nehezedik rá. A jobb karja továbbra is nyugodtan pihen.

Most irányítsa át gondolatait a bal karjára. Hasonlítsa össze a jobb kar állapotát a bal kar állapotával. Érez-e különbséget? Időzzön most kicsit a bal karjánál. Érezze meg, hol érintkezik a bal karja és bal keze a combjával, és milyen súllyal nehezedik rá?

Gyűjtse össze gondolatait, és fordítsa teljes figyelmét az arcára. Engedje el arcizmait. Érezze, hogyan tűnik el a fe-

szültség az arcáról. Hagyja az alsó állkapcsát kissé leesni a csukott ajkak mögött. Most az orrcimpákra irányítsuk a gondolatainkat. Érezze, ahogy a levegő ki- és beáramlik. A csukott szemhéjak mögött a szem is nyugalomban van. A homlokunk kisimul. Lélegezzen nyugodtan, és lazuljon el.

Gyűjtse össze gondolatait, és fordítsa teljes figyelmét a törzsére, a vállakra, melltájékra, hátra, hasra. Lazítson, és engedje a levegőt szabadon áramolni. Lazítson, és érezze meg, hogy testét egyre inkább elhagyja a feszültség. Érezze, hogy a teste mely pontokon érintkezik a székkal, és milyen súllyal nehezedik rá. Lélegezzen nyugodtan. Értzi-e, amint a hasa, mellkasa lassan emelkedik és süllyed, s közben a levegő ki- és beáramlik?

Irányítsa gondolatait a jobb lábára, érezze, hogy jobb talpa hogy érintkezik a talajjal, milyen súllyal nyomódik oda. Lazítsa el a jobb lábat és lábfejet, engedje el az izmokat.

Míg a jobb láb nyugalomban van, összpontosítsa figyelmét a bal lábra. Érezze, hogy bal talpa hogy érintkezik a talajjal, milyen súllyal nyomódik oda. Lazítsa el a bal lábat és a lábfejet, engedje el az izmokat.

Mégegyszer járja végig lassan a testét. Hasonlítsa össze előbbi állapotával. Oldottabbnak érzi-e magát, mint a gyakorlat előtt? Nyújtózkodjon, dörzsölje meg a szemét, és lassan nyissa ki.

II. Meditáció

Ezt a belső utazást folytatjuk, csak nem saját testünkben, hanem egy szentírási jelenet átélésében. Nem okoskodással, nem az analitikus gondolkodás eszközeivel közeledek hozzá, hanem hagyom, hogy a megjelenített események hasanak rám. A képzelet, az érzelmek segítségével magam is részesévé válok. Nem az elemzés, hanem az empátia, a beleérző képesség, és az intuíció, a ráérző képesség segítségével jutok el az isteni igazságok megismeréséhez, új felismerésekhez.

1. A szentírási verset kétszer fel fogjuk olvasni. Csukott szemmel adjuk át magunkat a szövegnek.

2. Néhány fogódzó pontot adok, amely segít az elmélkedésben. Ha valamelyik kép megragad, ott nyugodtan álljak meg, és időzzek el benne. Nem muszáj végigmenni az egészen. Ha végigmentem, vissza is térhetek egy közbülső képhez.

3. Az elmélkedés végén próbáljuk meg egy-két szóban megfogalmazni, ami megragadott, és írjuk fel a papírra.

4. Kiscsoportokra oszolva megosztjuk egymással a tapasztalatainkat. Fontos: nem megvitatjuk. Képekről, érzésekről van szó, nem korrigálhatjuk a másikat.

SZÖVEG KÉTSZER HANGOSAN FELOLVASVA:

Illés a Hóreben, 1 Kir 19,1-14

IMAGINÁCIÓ

1. Kép Szorongatott helyzetben vagyok. *(Az átéléshez vegyünk kölcsön saját eddigi életünkben megélt nagy félelmeinket.)*

Nagyon félek.

Nagyon egyedül vagyok.

Elmenekülök.

2. Kép Kimerültem.

Feladom.

3. Kép Segítséget kapok.

4. Kép Találkozás Istennel.

A LEGTÖBB EMBER A NAGY TALÁLKOZÁSRA VÁR, – PEDIG
ISTEN A KICSI DOLGOKON KERESZTÜL SZÓL HOZZÁNK.

Balthazár Zsolt:

(Vö.Lk 16,19-31)

Ötödik evangélium

Egyszer egy divatos villanegyedben járva egy újonnan épült, kacsalábon forgó házat mutattak Jézusnak a tanítványai. A kertben szépen ápolt gyep zöldellt, az út mentén bukszusok nőttek, hátrább ezüstfenyő állt. A villa alsó részében garázsajtó látszott, a földszinten hatalmas terasz volt, az emeleten lévő szobák nagy üvegfallal épített az építész. A kertben az úszómedencében a háziak fürödtek. A kapun hivalkodóan csillogott a réz névtábla ország-világ tudomására hozva azt a tény, hogy ez a Kis földi paradicsom Kinek a tulajdona.

Jézus és tanítványai megálltak a kapunál, és élvezték a harmóniát, a szépet. Egyszer csak a vízből kimászott egy férfi, füttyentett egyet, és egy hatalmas farkaskutya futott oda hozzá. A férfi a kutyával együtt a kapuhoz ment és ráförmedt az ott ácsorgókra: „Mi az, még nem láttatok fehérembert? Kótródjátok, mert kieresztem a kutyát!” Néző, a kutya acsarkodva táncolt a kapunál.

Továbbmentek. Az irigység, mint egy rossz szag körüllengte a távozókat. Jézus megszólalt: „Ne irigykedjétek! Lehet, hogy már ma éjjel számonkéri Atyátok az életét, és akkor

mondjátok, mit fog mentésére felhozni?”

A tanítványok értetlenkedni kezdtek: „Hogyan, Uram! Hát jó Atyánk miért hívta létre a lényt, ha ilyen?”

„Ő akart ilyen lenni” - felelte.

„No, de akkor miért nem figyelmeztetted? Miért nem tettél egy csodát neki? Miért nem hívtad vissza a földi létbe egy elkárhozott ismerőst, hogy elmondhassa ennek, amit ő már megtapasztalt?”

Jézus elmosolyodott. „Semmit sem értetek meg az emberből. Ti komolyan azt hiszitek, hogy használna? Ugyan. Ha most lemennénk a folyóhoz, és végigsétálnék a vizen a szemetek és az ő szeme láttára, ez adna neki hitet? Dehogyan. Azt gondolná, hogy cölöpök vannak a vízben és azon sétálunk. Vagy valami más módon elhessegetné magát a gondolatot, hogy van bármi más is, mint a pénze. A tanításról ő is tud, a Biblia - valódi bőrkötésben - ott van a könyvespolcán, benne van az Atya üzenete, de ő szabadon választhat. Választott. Atyátok a legnagyobb szabadságot adta nektek; szabad elutasítanotok, szabad nem törődnötök vele.

Ékkora az ember, ettől vagytok ti a ti Atyátoknak, az Istennek a képe.”

INNEN - ONNAN

Puerto Rico – Bibliát fegyverek helyett Szokatlan kezdeményezésbe fogott tavaly a Puerto Rico-i Bibliatársulat a rendőrséggel, a kormánnyal és a különböző egyházakkal karöltve. Azt kérte az ország lakosaitól, hogy fegyvereiket Szentírásokra cseréljék be a plébániákon. A kormány abban reménykedett, hogy így gátat vehet az igen meredek növekedést mutató bűnözésnek. A papokat természetesen a beszolgáltatók személyét illetően teljes titoktartás kötelezte. Az év elején közzétett kezdeményezés már az év közepére 90%-os eredményt hozott. (*Bibelreport*)

Oroszország – A Biblia reneszánsza a tajgán Szibéria korábban munkatáborairól volt híres. Manapság viszont egyre több valóságos kezdeményezés termékeny talaja. Novoszibirszkben, a szibériai nagyvárosban most építik a protestáns bibliaközpontot, ahonét olcsó Bibliával szeretnék ellátni a környező vidékeket közel kétezzer kilométeres sugarú körben. Tavaly több mint 300.000 Újszövetséget sikerült eljuttatni innen a környék lakosaihoz. A könyvek tárolása mindig is gon-

dot jelentett, hiszen a nyári 40 fokok meleg és a téli -27 fokos hideg közötti hőmérsékletingadozás korszerű klímaberendezés nélkül nemcsak az emberi szervezetet, de a papírt is igen megviseli.

Vlagyimir Kersanov, az építést vezető mérnök mesélte, hogy a kommunista uralom alatt lehetetlen volt Szentíráshoz hozzájutni. Ezért az ittlakó emberek különféle, a Bibliát kipellengérező propagandairatokból ollóztak össze idézet-gyűjteményeket, majd jobb híján ezt adták kézzől-kézre egymásnak. (*Bibelreport*)

Irak - Egy ország, ahogyan mi alig ismerjük Irakban néhány újmisési pap (1962-ben) *Krisztus király* elnevezéssel lelki és szellemi közösséget hozott létre. Munkájuk eredményeként született meg a mindmáig egyedül álló iraki keresztény újság „Keresztény gondolat” címmel. Három évvel ezelőtt arra az elhatározásra jutottak, hogy heti kétórás bibliai kurzust indítanak érdeklődő egyetemisták számára. Az első tanév témája főleg Lukács evangéliuma volt. Majd az Apostolok cselekedetei került sorra, amit azután egy Ószövetségről szóló kurzus

követett. A kezdeti húsz-harminc fő azóta megduplázódott, így ma már két csoport dolgozik egymás mellett. A fiatal emberek képzése mostanában hozza meg gyümölcsseit az egyház és társadalom körében. A fiatalok érdeklődése ugyanis egyre nő, mind több igény mutatkozik hasonló kurzusok szervezésére. Ezért a papi közösség egy kicsiny, szerény Bibliaközpont létrehozásán fáradozik Moszulban, hogy eleget tehessen az egyre növekvő várankozásoknak. (*Katholische Bibelföderation – Info*)

Madagaszkár – Hatalmas ország szinte Szentírás nélkül A Malagáj Szocialista Köztársaság, – ahogyan magukat hivatalosan nevezik –, kétszer akkora területen fekszik, mint Olaszország, polgárainak száma viszont alig haladja meg az olasz csizma lakosainak egyhatodát. Egyike Afrika azon kevés országának, ahol mindenki ugyanazt a nyelvet beszéli. A malagáj nyelvnek ugyan több dialektusa van, mégis kölcsönösen megértik egymást. Az első katolikus fordítású Újszövetség még 1897-ben jelent meg, majd a teljes Biblia 1938-ban a Vatikáni Nyomda jóvoltából. Bár e fordítás több kiadást is megért, és szövege sok helyen javításra is szorul, a meg-

jelent könyvek az utolsó darabig elfogytak. A 60-as években felekezetek közötti csoport kezdte el a mai kritikai igényeknek is megfelelő fordítást. Munkájuk gyümölcsként minden évben egy-egy újabb újszövetségi könyv fordítása jelent meg. 1988-ban kezdtek el az Ószövetség könyveinek fordítását, a munka azonban igen lassan halad. A Biblia vagy az Újszövetség jelenleg hiánycikk Madagaszkáron. Tervezik az elkészült újszövetségi könyvek teljes kiadását, abban a reményben, hogy az anyagi fedezet is hamarosan meglesz hozzá. (*Katholische Bibelföderation – Info*)

Németország – A Biblia videón A tavalyi frankfurti könyvvásáron mutatták be a stuttgarti protestáns bibliatársulat kiadásában „Találkozás a Bibliával” (Begegnung mit der Bibel) címmel megjelent videofilm folytatását. Az első két rész 12 rövid történetet mutat be az Ó- és Újszövetség világából legfeljebb 15-20 percre tartó, színészek játszott, kosztümös jelenetben. (A magyar kiadást a protestáns Magyar Bibliatársulat gondozza „A Biblia kincseiből vegyél 1-2.” címmel, és könyvesboltunkban is kapható.) A most elkészült harmadik részben kilenc rövidfilm látható, a-

melyekből hat bibliai témát dolgoz fel Noé, József, Dávid és Jézus főszereplésével; az utolsó három pedig az egyháztörténet eseményei közül ragad ki néhányat. Az egyik jelenet a keresztényüldözések vége felé játszódik, de feltűnik Szent Ágoston is, a nagy teológus, akit a Szentírás segített abban, hogy megtalálja élete értelmét. Végül pedig Szent Jeromos, aki a Bibliát az eredeti nyelvekből latinra fordította .

A filmet Marokkóban, az Atlas hegység sivatagos tájain, zöld oázisokban és ősi városok falai között forgatták. Céljában hasonló elődjéhez: képeivel nem akar meghökkenteni, inkább ablakot szeretne nyitni a Biblia világára és annak mai mondanivalójára. Kíváncsian várjuk a film szinkronizált változatát! (*Bibelreport*)

Szentföldi hírek – A *Tibériás* melletti Bereniki hegyen a régészek egy 8. századi keresztény templom romjait – és alattuk egy 200 évvel korábbi templom alapjait és mozaik-padlóját – tárták fel. A méretek alapján zarándoktemplomra gondolnak. Az oltár alatt – márványlappal védve – egy horgony alakú, furattal ellátott szikladarabot találtak; a sziklát nagy becsben tartották, - ebből egyesek arra következtetnek,

hogy a kő valamilyen kapcsolatban van Jézus életével.

A jeruzsálemi Izrael Múzeum a közelmúltban vásárolt meg egy 18. századi, kézzel írott és ábrákkal díszített *Bibliát*, amelyet az *etiópai zsidók és keresztények szent (liturgikus) nyelvén* írtak, és ott mindkét vallásbeliek használtak. A kódex a Pentateuchuson kívül csak Józse, a Bírák és Rút könyvét tartalmazza, s az etiópai zsidók számára (akik a Talmudot nem ismerik) kétezer év óta ez volt az egyetlen útbaigazító a mindennapi élet és az ünnepek számára.

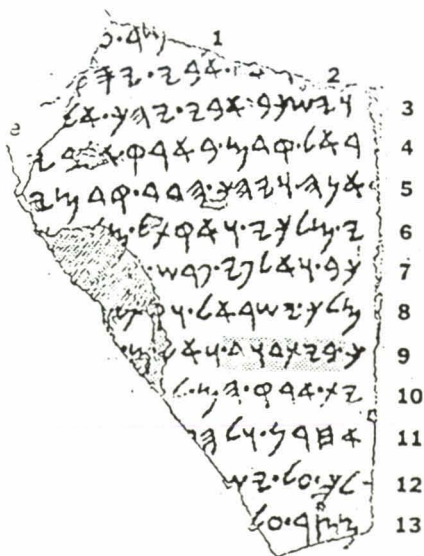
Izgalmasnak ígérkező ásatás kezdődött a *Garizim-hegyen* (az ősi Szichem, mai nevén Nablúz közelében): a K.re. 4. században a szamaritánusok által emelt templom romjait akarják feltárni. Ez azért is fontos, mert az épület a jeruzsálemi templomot igyekezett utánozni, amelynek maradványai ismert okokból nem tárhatók fel.

Az Ószövetségből jól ismert ősi *Bét-Sán* (ma Bét-Seán) városban – amelyet a hellénista korban Szküthopolisznak hívtak – már eddig is sok római-kori emléket ástak ki. Most újabb szobrok és szobortöredékek kerültek elő (istennők s egy – egyelőre nem azonosított – császár szobrai).

»Dávid háza« sztelé Az ősi Dán helyén folyó ásátások során még 1993-ban találtak egy *feliratos kőoszlop-töredéket*, amelyen többek közt a „Dávid házából való király” részlet olvasható (alulról az 5. sorban). Az oszlopot valószínűleg a Kr.e. 9. században emelték, és Arám királyának Izrael fölött aratott győzelmét hirdeti; feltehetőleg izraeliek törték össze, amikor a területet később visszafoglalták. Bizonytalan, hogy Júda királya (a

emlékoszlopon. A szöveg többek szerint az 1 Kir 15,16-22-ben leírt eseményt örökíti meg, amikor Arám királya Júda királyának kérésére támadt Izrael ellen és győzött kb. Kr.e. 885-ben; de a következő évtizedek több más háborújáról is szó lehet. Az azonban bizonyos, hogy ma ez a kőbevésett felirat a legrégebbi emlék a dávidházi királyokról.

A töredéken olvasható részletek (zárójelben feltételezett kiegészítések):

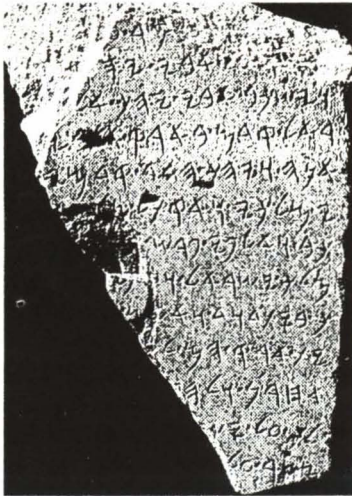

1. sor: (három betű)
2. sor: atyám felment...
3. sor: és atyám meghalt, ő elindult [végzete felé(?)... ...Iz]
4. sor: rael azelőtt atyám országába(n?)...
5. sor: én [harcoltam Izrael ellen(?)] és Hadad előttem ment...
6. sor: királyom(at?). És elpusztítottam [közülük gyalogost,...ko]
7. sor: csit és 2000 lovast...
8. sor: Izrael királya. És megöltem [...a kirá]
9. sor: ly(t?) Dávid házából. És tettem(?)...
10. sor: országukat...
11. sor: más...[ural]
12. sor: kodott Iz[rael fölött...]
13. sor: győzelem... [fölött]...

„Dávid házából való király”) milyen vonatkozásban szerepelt az

A tudósok máig nem tudják egyértelműen meghatározni, me-

Z. Radovan

lyik hegy volt az Ószövetség *Sínai hegye*, vajon tényleg azonos-e a mai Dzsebel Múszával, amelynek tövében áll a 4. században épített Szent Katalin kolostor. Emmanuel Amati régész professzor az elmúlt évtizedben végzett néhány feltárás alapján több érvet sorakoztat fel annak igazolására, hogy a szövetségekötés és törvényadás helye jóval északabbra, a mai izraeli-egyiptomi határ közelében lévő Karkom hegy lehetett. Érvei közé tartozik többek közt a hegycsúcson lévő barlang (ahová Mózes a Kiv 33,21-22 szerint visszahúzódhatott), egy kőcso-

port 12 kőből (amit a Mózes által állított oszlopoknak vél, ld. Kiv 24,4) és sziklába karcolt rajzok, köztük egy 10 mezős ábra (ami szerinte a tízparancsolat jelképe). A hivatkozott emberi alkotások azonban kereken ezer évvel korábbiak a zsidók pusztai vándorlásának feltételezett idejénél. Ha a kivonulást és a vándorlást ennyivel korábbra tennénk, akkor könnyebb volna magyarázatot találni néhány várossal (Jerikó, Ai, Kádes-Barnea) kapcsolatos szentírási helyre, viszont számos új nehézség merülne fel. A bibliai Sínai hegy azonosítása továbbra is vitatott marad.

Akkó már Kr.e. 2000-ben is fontos kikötő és kereskedelmi központ volt. A jelenlegi város közelében folyó ásatások számos, a Földközi tenger különböző partvidékeiről származó értékes tárgyat hoztak felszínre. Nemrégben egy Kr.e. 1200 táján készült *oltárt* találtak (oldalába vésve hajók, madarak, egy delfin és egy hal képével), amelyet *filiszteusok* használtak először egy kereskedelmi hajón, majd a városban.

Ismeretes, hogy a Genezáreti tó szélén az iszapban 1986-ban egy *Jézus-korabeli halászahajó* maradványaira bukkantak. A roncsok – a tartósítási munkák befejeztével –

nemsokára megtekinthetők lesznek a Tibériástól északra fekvő Nóf Ginnozár kibbuc múzeumában. Időközben egy hajózási vállalkozó az eredetivel azonos két hajót készíttetett (eukaliptusz-, fenyő- és eperfából) egy egyiptomi hajókészítő műhelyben. A „Péter” és „János” nevű hajókon tavi utazást kínálnak a túristáknak és zárandokoknak.

Néhány éve Jeruzsálemben egy parkosítási földmunka során találtak egy meszkő urnát, amely a feltevések szerint *Kaifás főpap csontmaradványait* tartalmazza; az urna két oldalán az ő neve olvasható. Az értékes emléket az Izraeli Múzeum 1993 novemberé-

ben 10 napra átengedte kiállításra a washingtoni Smithsonian Institution-nak.

A jeruzsálemi *Zsidó Múzeum* egyik gyűjteménye érdekesen mutatja be, milyen sok helyen és sokféle módon használták a *Templom* (vagy az azt helyettesítő gyertyatartó, oltár, oszlop) *képét* a zsidó nép reménysége jeleként. A Jeruzsálem óvárosában feltárt, a rómaiak által 70-ben lerombolt fal 3 kővén felfedezett karcolattól a középkori Európában kiadott könyvek címlap-festményeigiig elénk táruló jelképek tanúskodnak a zsidóság Messiás-várásáról.

Egy Jeruzsálemben 1993 végén tartott konferencián ismertették azoknak a kutatásoknak az eredményeit, amelyeket a Gólán-fennsík falvaiban végeztek. Két helyen is találtak olyan tárgyakat, amelyek vegyesen tartalmaznak keresztény és zsidó szimbólumokat. Ferences tudósok szerint ezek feltételezett használóinak, az *ebionitáknak* köszönhető a keresztény szent helyek hagyományainak a megőrzése többszáz éven át (bár maguk először a zsidóságtól, majd a kereszténységtől is eltávolodtak és 500 körül eltűntek).

(Források: *Holyland, Christians and Israel*)

OLVASÓINK KÉRDEZIK

A kérdésekre Gaál Endre esztergomi biblikus tanár válaszol

 Kérdés: Szent Pál az 1 Tim 5,11-12-ben elmarasztalja a fiatal özvegyeket, ha újra férjhez mennek („megszegik az első hűséget és elmarasztaló ítéletet vonnak magukra”). Később pedig (1 Tim 5,14) férjhezmenetelüket tanácsolja. Hogyan oldható fel ez az ellentét?

Válasz: Az özvegyé vált nők szociális és társadalmi helyzete az ókori Keleten a legnehezebbek, legbizonytalanabbak közé tartozott. Nem véletlen, hogy már az ószövetségi törvénykezés is figyel rájuk (pl. Kiv 22,21k; MTörv 14,29) és próbál enyhíteni sorsukon. Ebből érthető, hogy az őskeresztény közösségben kiemelten figyelték helyzetükre és segítették őket (Csel 6,1; 9,39.41). Az évek múlásával ez a segítség is nyilván szervezettebb formákat öltött. Valószínű, hogy jegyzék, katalógus is készült a közösség által támogatott özvegyekről. Erre enged következtetni az 1 Tim 5,9: „*az özvegyek sorába csak olyan kerüljön*” (szó szerint: olyat 'vegyenek be a katalógusba', gör.: *katlegein*).

Amikor az 1 Tim 5,3-16 az özvegyekkel foglalkozik, teszi ezt azzal a céllal, hogy rendezze a közösségben élő különféle özvegyekkel kapcsolatos magatartást. Nyilvánvalóan a közösség teherviselését akarja helyes mederbe terelni. Ezért az özvegyek különféle kategóriáit sorolja fel:

1. Özvegyek, akiknek családtagjaik vannak (5,4): ők a családjukban megfelelő támogatásra lelnek.
2. Özvegyek, akik ugyan egyedül maradtak, de nyilván tehetősebb, hívő asszony gondoskodik róluk, így nincsenek (ne legyenek) a közösség terhére (5,16).
3. A harmadikként említendő kategóriába tartoznak az „*igazi*” özvegyek (5,3.5). Ők azok, akik „*egyedül maradtak*” és szerepelnek a jegyzékben. Róluk a közösség gondoskodik.

A szabályozás tulajdonképpen ez utóbbiakra vonatkozik: legyen legalább hatvan esztendős, csak egyszer férjezett stb. (5,9-10). Az ennél fiatalabb, megözvegyült nők inkább menjenek újra férjhez. Ez több szempontból is ajánlatos (5,11-15). Ki kell még térnünk arra, hogy a levél szerint a fiatalabbnál fennáll a veszély, hogy „*Krisztushoz hűtlenülül erőt vesz rajtuk az érzéketlenség, férjhez akarnak menni...*” és ezzel „*megszegik az első hűséget, és elmarasztaló ítéletet vonnak magukra*” (5,11-12).

Ezek a kemény szavak arra engednek következtetni, hogy az „*igazi*” özvegyek nem csupán egy szociális segítségre számító kategóriát jelentettek a kö-

Kérdezz-Felelek

zösségben, hanem egy vallási csoportot, akik esetleg fogadalommal kötelezték magukat az állapotuk iránti hűségre Krisztusért (vö. 5,5). A helyzet tehát az, hogy a fiatalabb özvegyeknek házasságot tanácsol, az „igaziak” sorába pedig hatvanéves kortól kerülhetnek, azzal a valós reménnyel, hogy hűek maradnak ezen állapotukhoz. Ha a fiatalabbak újra házasodnak is, nyilván lesznek olyan özvegyek, akik a levél szabályozásának megfelelően élhetik keresztény életüket.

 Kérdés: A Mk 9,43-48-ban Jézus a kísértések és a bűnalkalmak elkerüléséről beszél, a 9,50-ben pedig az ízt adó só megőrző szerepéről (ami az Istenre hallgató lelkiület megőrzésére buzdít). A két rész közé zárt 49. vers egyetlen rövid mondat, amelyben a tűz is szerepel (mint a 47. versben) és a só is (mint az 50. versben), de e mondat értelme nem világos. Mit jelent?

Válasz: A szentírásmagyarázók általában elismerik, hogy nehezen értelmezhető szentírási helyről van szó. Mivel ez a „Jézus-mondás” csak Márk evangéliumában szerepel, a mondanivalót nem tudják más evangéliumok segítségével megvilágítani. Az értelmezés nehézségeit már igen korán érezték, ezt mutatja az ősi szövegtanúkból található több változatú megfogalmazás.

A mondatban szereplő két tényezőnek, mind a sónak, mind a tűznek önmagában erős vallási szimbolikus jelentése van:

– a só a romlatlan megőrzés vagy az ételízesítés funkciója alapján a tanítványi lét szimbólumává lesz (vö. Mk 9,50; Mt 5,13; Lk 14,34);

– a tűz már az Ószövetségben az eljövendő ítélet egyik képi elemévé vált (Iz 66,24), ebből eredően a szorongattatást, a próbatételt, különösen a végidő megpróbáltatásait szimbolizálhatja.

A kettő egybekapcsolása azonban teljesen szokatlan, sőt zavaró a képi értelmezés szempontjából. Sokan úgy vélik, hogy az összekapcsolás alapja az ószövetségi áldozati előírás, mely szerint meg kell sózni minden áldozatot (Lev 2,13; Ez 43,24), mielőtt elégetnék, emlékeztetőül a szövetség romolhatatlanságára. Ez a megközelítés tényleg megmagyarázhatja a tűz és só egybekapcsolását. A mondás értelme pedig: minden tanítvány a tűz = a megpróbáltatások és szenvedések révén válik hűséggé, „ízessé”, Isten előtt kedvessé, romlástól mentessé („megsózottá”).

Vagy pedig: minden tanítvány a végidő ítélet „tűzében” válik Istenhez méltóvá, mikor is kiég belőle a méltatlan, és megmarad a só, a romolhatatlan.

5 éves évfordulónk

Társulatunk, a Szent Jeromos Bibliatársulat ez év tavaszán ünnepli megalakulásának öt éves évfordulóját. Ebből az alkalomból ünnepélyes szentmise keretében szeretnénk közösen hálát adni az elmúlt öt év kegyelmeiért, Isten színe előtt köszönetet mondani munkatársainknak, jötevőinknek áldozatos segítségükért, és kérni a világo sság, az erő és a bátorság kegyelmét további munkánkhoz.

▲ Bibliatársulat vezetősége nevében Társulatunk minden tagját, Jötevőinket, a Jeromos esték hűséges látogatóit és Füzetünk Olvasóit szeretettel meghívom

jubileumi hálaadó szentmisénkre,

☞ melyet 1995. máj. 10-én du. 5 órakor a Bibliaközpont felújított új nagytermében mutatunk be (Bp. VI. ker. Teréz krt. 28. I.6.). Akik a hálaadó szentmisén nem tudnak részt venni, a távolból kapcsolódjanak be hálaadásunkba.

☞ Budapest, 1995. Húsvétján

Tarjányi Béla üg yv. elnök

A *budapesti Jeromos esték* decemberi előadója **Várnai Jakab** ferences tartományfőnök volt. Lebilincselő előadásában többek között kifejtette, hogy a Szentírás szimbólumai útján Isten a képzeletünkhöz is szól; a kinyilatkoztatás csúcspontjaként a „Logosz” nem csak jelzi, hanem való ságosan is elénk állítja az Atyát. – Januárban **Tarjányi Béla** egyetemi tanár beszélt az Ó- és az Újszövetség prófétáiról, akik megpróbáltatások közepette is a reményt hirdették; ránk is hasonló feladat vár. – Februárban **Raj Tamás** főrabbi a Tízparancsolat zsidó értelmezését ismertette (első parancs az emberi szabadság parancsa; az első kőtáblán öt parancs van, a közösségi parancsok közé sorolandó a szülők és ősök tisztelete is). – Márciusban **Szabó Ferenc** jezsuita hittudós széles összefüggésben mutatta be, hogyan fedezte fel Egyházunk a történetiséget a

Társulatunk

Szentírásban is; amint a szövegek eredeti mondanivalóját és Isten szavát egyre jobban megértjük, Istenről alkotott képünk is tisztul, és a Velő való kapcsolatunk elmélyül.

Április 19-én **Ihász Tamás** Egenburg-i (Németország) káplán tart diavetítéses előadást „*Jemen – egy ismeretlen bibliai ország*” címmel. – Május 10-én **Barsi Balázs OFM** gvardián, novicius mester tart előadást „*Az Énekek éneke és a keresztény identitás*” címmel, június 14-én pedig **Olofsson Placid** bencés atya „*A Biblia a szenvedésben*” címmel.

Győrött a januári Szt. Jeromos összejevetelen **Buri Károly** hitoktató a napkeleti bölcsek Jézust kereső útjával kapcsolatban saját utunkra irányította a figyelmet. Februárban **Wolf Pál Péter** a farsang keresztény értelméről beszélt a Szentírás szövegeiből kiindulva.

Vác – Társulatunk Váci Egyházmegyei Központja január 21-én egész napos programmal várta az egyházmegye érdeklődő híveit a váci Kolping házban. Mintegy hetvenen jöttünk össze az egyházmegye különböző plébániáiról. A cél a Társulat bemutatása és népszerűsítése volt. **Katona István püspök atya** bevezetése után **Tarjányi Béla** tartott biblikus előadást „*Proféták az Ó- és Újszövetségben*” címmel. Ezután a Társulat létrejöttéről, céljairól, jelenéről és jövőjéről hallhattunk beszámolót. Ebéd után szentmise keretében adtunk hálát az eddigi eredményekért, és kértük az Úr áldását további munkánkra. Az együttlétet vidám, biblikus játékokkal eltöltött óra zárta. A több hétig tartó, jól átgondolt előkészítés és a legapróbb mozzanatig történő megszervezés **Varga Lajos** titkár atya és segítője, **Bánó Györgyi** áldozatos munkájának köszönhető.

Érden 1993-94-ben a Biblia és a liturgia volt a Jeromos-esték fő programja, s elkezdtek az Ószövetség alaposabb megismerését (előadók voltak Filó Kristóf, Dr. Bélafalvy Imre, Dr. Czakó László, Nobilis Mária és Bartha Angéla). 1994 őszétől a bölcsességi irodalom a témakör (előadók: Filó Kristóf, Dr. Czakó László, Dr. Rászlai Tibor). Ezek a havi összejeveteleken kívül a hetenkénti bibliaórákon a Jelenések könyvét olvassák **Filó Kristóf** atya vezetésével.

A Bibliaközpont munkatársai és a Szerkesztőség nevében minden Tagtársunknak és Olvasónknak igaz szeretettel kíván Boldog Feltámadást

Tarjányi Béla

Kedves Tagtársaink, Kedves Olvasóink! Ezúttal is Füzetünk hűsvéti számában küldjük meg **Társulatunk befizetési csekkjét, hogy mindazoknak, akik munkánkat anyagilag is támogatni tudják** (tagdíjjal, előfizetési hozzájárulással, adománnyal), **ezt könnyűszerrel megtehessek.** Azok a befizetések, amelyek ezen a társulati csekken érkeznek, **az adót nem csökkentik.** Szeptemberi számunkban küldünk majd **Alapítvány-csekket**, amelyre kizárólag adományokat lehet befizetni, és így annak 30%-ával az adó csökkenthető. Tájékoztatásul közöljük, hogy Füzetünkben egy példány önköltsége postaköltséggel kb. 100 Ft. *Minden hozzájárulást előre is hálásan köszönünk!*

218-98299

ÁTUTALÁSI POSTAUTALVÁNY

_____ Ft _____ f, azaz
 _____ Ft _____ fillérről

A befizető neve és címe: _____

Rendeltetési postahivatal: **1910 Budapest**

510-071404-2

számla javára

Bevételi szám: _____

Ellenőrző szám: _____

218-98299

ÉRTEŚÍTÉS

_____ Ft _____ f, azaz
 _____ Ft _____ fillérről

A befizető neve és címe: _____

510-071404-2

számla javára

Hiv.szám: _____

Összeg rend.: _____

218-98299

FELADÓVEVÉNY

_____ Ft _____ f, azaz
 _____ Ft _____ fillérről

A befizető neve és címe: _____

510-071404-2

számla javára

A számlatulajdonos neve és címe:

SZENT JEROMOS BIBLIATÁRSULAT
 1063 Budapest, Szív u. 51.

Bevételi szám: _____

Felvevő aláírása _____

Kedves Tagársaink, Kedves Olvasóink! Ezúttal is Füzetünk hűsvéti számában küldjük meg **Társulatunk befizetési csekkjét, hogy mindazoknak, akik munkánkat anyagilag is támognak tudják** (tagdíjjal, előfizetési hozzájárulással, adományval), *ezt könnyűszerrel megtehessek.* Azok a befizetések, amelyek ezen a társulati csekken érkeznek, az adót *nem csökkentik.* Szepemberi számunkban küldtünk majd **Alapítvány-csekkel**, amelyre kizárólag adományok lehet befizetni, és így annak 30%-ával az adó csökkenthető. Tájékoztatásul közöljük, hogy Füzetünkben egy példány önkénteségre postaköltséggel kb. 100 Ft. *Minden hozzájárulást előre is fátálan köszönünk!*

Tud. _____ /19 _____ sz.

A feladó (megnevezését) felszólalt

_____, 19 _____ hó _____ -ig

Szent Jeromos Bibliatársulat
a katolikus bibliapostoliség
magyarországi szervezete
a Katolikus Bibliaszövetség
világszervezetének tagja
Szentírás Alapítvány
a katolikus bibliapostoliség
támogatására

Szent Jeromos Bibliatársulat
BIBLIAKÖZPONT
1066 Bp., Teréz kr. 28. 1/6.
Nyitva: hétfő—csütörtök 9–17
terjesztés, árusítás, ügyintézés
Telefon: 132-22-60

OTP Bank, mint mindig.

A feladónak az összeg rendeltetésére
vonalkódó közleménye:

Sziveskedjenek küldeni
... db befizetési csekket (Bibliatársulat)
... db Szentírás Alapítvány csekket

A rendeltetési postátívatval bélyegző lenyomata:

A Szent Jeromos Bibliatársulat azoknak a keresztény hívőknek az egyesülete, akik nem csupán a saját életüket szeretik a Biblia szellemében átformálni, hanem az apostolokhoz hasonlóan embertársukat is igyekszenek elvezetni a Szentírás ismeretére, a bibliai értékek újrafeltedezésére, betfogadására.

Téged is várunk tagjaink sorába!

OTP Bank, mint mindig.

Könyvszolgálatunknál kapható újdonságok:

- * Farkasfalvy Dénes: **BEVEZETÉS AZ ÚJSZÖVETSÉGI SZENTÍRÁS KÖNYVEIHEZ** [Szt. István T., 1995.] Ára: **882,-**
 - * Teres Ágoston SJ: **BIBLIA ÉS ASZTRONÓMIA** (Mágusok és a csillag Máté evangéliumában) [Springer, 1994.] Ára: füzve: **320,-** kötve: **490,-**
 - * **HÉBER-MAGYAR BIBLIA** I-II. [Ószöv.] (magyar szöveg század-eleji IMIT-ford.) [Makkabi Kiadó, 1994.] Ára: **4.600,-**
 - * **SZINOPSZIS** (4 evangélium szinopszisa az új prot. fordítás alapján) [Kálvin Kiadó, 1994.] Ára: **1.560,-**
 - * Rózsa Huba: **BIBLIAI ŐSTÖRTÉNET I.** (Ter 1-4) (Írásmagyarázat) [PPKE Lev.Tag., 1994] Ára: **200,-**
 - * Rózsa Huba: **ÓSZÖVETSÉGI EGZEGÉZIS** I-III. [PPKE Lev.Tag., 1995.] Ára: kb. **350,-**
 - * M.A. Getty: **1. ÉS 2. KORINTUSI LEVÉL** (Szegedi Bibliakommentár 7.) [Korda-Bencés, 1994.] Ára: **200,-**
 - * Millard: **A BIBLIAI IDŐK KINCSEI** (régészeti eredm. tükrében) [Akadémia Kiadó, 1994.] Ára: **2.040,-**
 - * Gyökössy Endre: **AZ ŐSTÖRTÉNET** (aktualizáló írásmagyarázat) [Szent Gellért Kiadó, 1994.] Ára: **176,-**
 - * Székely István: **A SIBYLLAKÖNYVEK** (apokrif, hasonmás kiadás) [Köszeg, 1994.] Ára: **184,-**
 - * Pury-Römer: **A PENTATEUCHUS-KUTATÁS RÖVID TÖRTÉNETE** [Köszeg, 1994.] Ára: **184,-**
 - * Römer: **BÖLCSESSÉG AZ ÓSZÖVETSÉGBEN** (Péld, Jób, Préd) [Köszeg, 1994.] Ára: **70,-**
 - * N. Kraus: **ŐSI FORRÁS 4.** (Zsidó ünnepek a hasszid legenda tükrében) [Budapest, 1994.] Ára: **295,-**
 - * J. Rogerson: **A BIBLIAI VILÁG ATLASZA** (Képes kulturális atlaszsorozat) [Helikon, 1994.] Ára: **2.062,-**
-

Én vagyok, ne félj

»Én vagyok, ne féljtek!« Jn 6,20

*Előbukkansz a homályból,
félelmeinkben és szorongásainkban,
megmutatod magad
(mert nem látunk, nem hiszünk)
És azt mondd:*

»Én vagyok, ne féljtek!«

*Én vagyok a kilátástalanság
és a reményt vesztettség,
Ne félj tőle!*

*Én vagyok a testi szenvedés,
Ne félj tőle!*

*Én vagyok minden lelki gyötrelem,
Ne félj tőle!*

*Én vagyok minden szenvedő ember,
Ne félj tőle!*

*Én vagyok minden szerencsétlen bűnös is,
Ne félj tőle!*

[Hava]